

Meghívó: A félezer éves magyar orvosi nyelv

BŐSZE PÉTER

Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 2013. október 18., 9–15 óra

A tudományos ülést az MTA Orvosi Tudományok és a Nyelv és Irodalomtudományi Osztálya, az MTA területi és szakbizottságai (élettudományok, nyelv- és irodalomtudomány, orvostudomány, gyógyszerészet, mezőgazdaság); az MTA Nyelvtudományi Intézete és Magyar Nyelvi Bizottsága; a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat; az Erdélyi Múzeum Egyesület; a Semmelweis Egyetem; a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár; a Magyar Orvostörténelmi Társaság; a Magyar Nyelvtudományi Társaság; a Magyar Orvosi Nyelv c. folyóirat; az Európai Nőgyógyászati Rák Akadémia és a Beythe István Pannon Történeti Természetismereti Társaság szervezésében rendezzük.

FŐVÉDNÖK

Vizi E. Szilveszter akadémikus, az MTA volt és a TITF jelenlegi elnöke, Lencsés György-díjas

A RENDEZVÉNY NESZTORA

Schultheisz Emil

ELNÖKÖK

Bősze Péter és Szabó T. Attila

MEGNYITÓ ÉS ELŐADÁSOK

09.00–10.00 MEGNYITÓ Schultheisz Emil, Vécsei László és Vizi E. Szilveszter

ÜDVÖZLETEK

Az MTA Nyelv és Irodalomtudományi Osztálya (Paládi-Kovács Attila), az MTA Nyelvtudományi Intézete (Várad Tamás), a Magyar Orvostörténelmi Társaság (Sótonyi Péter), Magyar Nyelvtudományi Társaság (Kiss Jenő), Sapientia Egyetem – Róma (Savoia Úbrizsy Andrea), Bornemisza Társaság és Bécsi Magyar Orvostársaság (Bartók Miklós), Selye János Egyetem Komárom, valamint a Pozsonyi Egyetem (Nagy Melinda), Semmelweis Egyetem (Szél Ágoston), Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár (Varga Benedek), Sapientia Egyetem – Kolozsvár (Tonk Márton), Orvosegyetem, Marosvásárhely és Erdélyi Múzeum Egyesület Orvosi Szakosztálya (Egyed Imre), MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottság és TERMINI magyar szaknyelvi hálózat (Péntek János)

10.00–12.10 Orvosi nyelv a XVI. században

10.05–10.30 Az orvosi nyelv a XVI. században Európában

Magyar László András (Budapest)

10.30–11.55 Sylvester János Grammaticája (1539) és a magyar

természettudományi szaknyelv

Bartók István (Budapest)

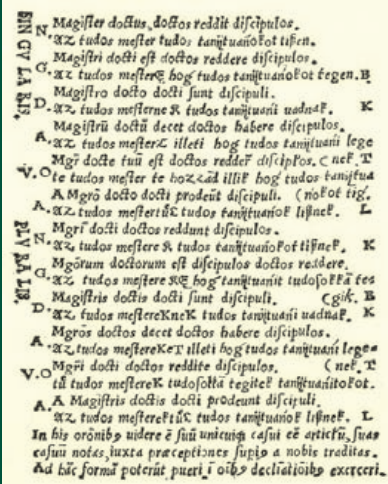
11.00–11.25 Paulus Kyr egézség tankönyve (1551) és az erdélyi szász

orvosok nyelve a XVI. században

Offner Robert (Speichersdorf/Regensburg)

Meghívó

A FÉLEZER ÉVES MAGYAR ORVOSI NYELV

A mester és tanítvány egymás iránti felelősségének hittallása
Sylvester János 1536-ból Sárovarról kelezett Grammaticájában (megjelent 1539-ben),
az első magyar nyelvű szakszavakat is oktató tankönyvben.

Magyar Tudományos Akadémia, Budapest
2013. október 18., 9–15 óra

11.30–12.10. Lencsés György (1530–1593) és a magyar orvosi-élettudományi szaknyelv a XVI. században, az *Egész orvosságról való könyv*, azaz *Ars Medica* tükrében
Szabó T. Attila (Balatonfüred)

12.10–12.35 Kávészünet

12.35–15.10 Magyar orvosi nyelv fejlődése a XVII. századtól napjainkig

12.35–13.00 Magyar orvosi nyelv a XVII. században

Keszler Borbála (Budapest)

13.00–13.25 Magyar orvosi nyelv a XVIII. században

Kapronczay Károly (Budapest)

13.25–13.45 Bugát Pál (1793–1885) és a magyar orvosi nyelv

Bősze Péter és Kapronczay Katalin (Vászoly, Budapest)

13.45–14.00 A magyar orvosi nyelv a XIX. században

Kiss Jenő (Budapest)

14.00–14.20 Helyesírás a magyar orvosi nyelvben: múlt és jelen

Laczkó Krisztina (Budapest)

14.20–14.45 A magyar orvosi nyelv jelene

Gaál Csaba (Ehingen)

14.45– **Kérdések, feladatok, tervek (kerekasztal)**

A Lencsés György-émlékelőadások célja az első magyarul írt orvosi könyv, Váradi Lencsés György (1530-1593) *Egész orvosságról való könyv, azaz Ars medica* (1577 körül) című munkájával kapcsolatos alábbi kerek évfordulók méltó megünneplése.

- 515 éve született és 450 éve hunyt el Nádasdy Tamás (1498–1562), aki a XVI. század egyik legjobb magyar nyelvtudósát (Sylvester Jánost) és kiváló magyar orvosát (Szegedi Fraxinus Gáspárt) alkalmazta udvarában, és akinek közvetve vagy közvetlenül az első magyarul nyomtatott természettudományos szövegeket, kézikönyveket köszönhetjük.
- 450 éve hunyt el Pozsony városi orvosa, Szegedi Fraxinus Gáspár, aki az első igazolt magyar méhdaganat-kezelő, Lencsés György feltételezett mestere, a testi és lelki betegségek közötti szoros kapcsolat hirdetője.
- 435 éve jelent meg Kolozsvárott az első magyar nyelvű természettudományi kézikönyv, Melius Juhász Péter *Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól* című orvosbotanikai munkája, és ekkor került nyomdába Lencsés György *Egész orvosságról való könyve*.
- 420 éve hunyt el Gyulafehérvárott Váradi Lencsés György, aki a párizsi Jean Fernel, a padovai Andreas Vesalius, illetve a sárvári és pozsonyi Szegedi Fraxinus Gáspár által képviselt orvoslás szellemében összeállította és 1577 táján Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájába beadta az első magyarul írt orvosi könyv, az *Egész orvosságról való könyv, azaz Ars medica* 6 kötetének kéziratát.

- 220 éve, 1793. április 12-én született Bugát Pál akadémikus, a magyar orvosi szaknyelv meghatározó személyisége, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat jogelőde, a Királyi Magyar Természettudományi Társulat és az első magyar orvosi folyóirat, az *Orvosi Tár* alapítója. 170 éve jelent meg a negyvenezer szót tartalmazó *Természettudományi Szóhal-maz*, amely jelentős mértékben befolyásolta a magyar nyelv fejlődését, elsősorban az orvostudomány által használt magyar szavak kialakulását.
- 100 éve fedezte fel Marosvásárhelyen Gulyás Pál Lencsés György kiadatlanul maradt kéziratát.
- 70 éve adta ki először az esztergomi Varjas Béla Lencsés munkájának akkor ismert részeit Kolozsváron.

Ezeket és további, témánk szempontjából fontos évfordulókat (Andreas Vesalius, 1514–1562; Beythe István, 1532–1612; Jean Fernel, 1497–1558 stb.) több helyszínen, de egy szellem – az európai és magyar tudomány újjáéledése – köti össze.

■ TOVÁBBI TUDNIVALÓK

A részvétel ingyenes, de a szervezők előzetes jelentkezést kérnek. A 2013. június 30-ig beérkezett (felkért és/vagy felajánlott) üdvözléseket és előadásokat közreadjuk a Magyar Orvosi Nyelv című folyóiratban.

■ JELENTKEZÉS

bosze.monika@orvosinyelv.hu

■ RÉSZLETEK

www.orvosinyelv.hu

A rendezvényre minden érdeklődött szeretettel várunk.

Bősze Péter
és
Szabó T. Attila

